

7. veljače 2007.

Izvješće o analitičkom pregledu Hrvatska

Poglavlje 28. – Zaštita potrošača i zdravlja

Datumi sastanaka tijekom analitičkog pregleda

Eksplanatorni sastanak: 8. – 9. lipnja 2006.

Bilateralni sastanak: 10. – 11. srpnja 2006.

I. SADRŽAJ POGLAVLJA

Pravna stečevina Zajednice iz Poglavlja 28. – Zaštita potrošača i zdravlja sastoji se od instrumenata horizontalne politike, uključujući financijsku potporu, regulatorne i upravne mjere, te vertikalne politike. Oni detaljno opisuju mehanizme zaštite sigurnosti potrošača i njihovih gospodarskih interesa s jedne strane i humano javno zdravstvo s druge strane.

Pravna stečevina u području **zaštite potrošača** uključuje sljedeće instrumente: opći okvir za financiranje i pravila za uređenje zaštite potrošača na razini Zajednice i država članica, uključujući sudske naloge i pristup pravosuđu. Ona također obuhvaća aspekte vezane uz opću sigurnost proizvoda za potrošače, kao što su opasne imitacije, odgovornost za neispravan proizvod i sustav Zajednice za brzu razmjenu obavijesti o opasnim proizvodima (RAPEX) te pitanja kao što su prodaja robe široke potrošnje i popratna jamstva, nepošteno ugovorne odredbe, isticanje cijena, prodaja od vrata do vrata, prodaja financijskih usluga na daljinu, potrošački krediti, zavaravajuće i komparativno oglašavanje, nepošteno poslovne prakse, vremenski ograničena uporaba nekretnina, putovanje u paket-aranžmanima i prava putnika u zračnom prometu.

Pravna stečevina u području **javnog zdravstva** obuhvaća mjere u pogledu općeg okvira za financiranje i mjere za uređenje tog područja. Ona također uređuje pitanja vezana uz duhan, zarazne bolesti, krv, tkiva i stanice, mentalno zdravlje, društveno gospodarske čimbenike zdravlja, zdravstvene nejednakosti, alkohol, rak te zdravlje i okoliš.

Države članice trebaju prenijeti pravnu stečevinu u nacionalna zakonodavstva. Provedba politika zaštite potrošača i zdravlja zahtijeva odgovarajuću administrativnu sposobnost i infrastrukturu na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini. To se kad je u pitanju zaštita potrošača odnosi na učinkovit nadzor nad tržištem i odgovarajuće neovisne mehanizme sudskog i izvansudskog rješavanja sporova. Također je nužno podizati javnu svijest, savjetovati se s javnošću te potrošače aktivno uključiti u učinkovitu provedbu politika i time obavijestiti i obrazovati potrošača, istodobno osiguravajući ulogu udruženja potrošača.

II. USKLAĐENOST ZAKONODAVSTVA I SPOSOBNOST PROVEDBE

U ovom su dijelu sažeto prikazane informacije što ih je dostavila Hrvatska i one dobivene tijekom razgovora koji su se vodili na sastancima o analitičkom pregledu. Hrvatska je naznačila da može prihvatiti pravnu stečevinu koja se odnosi na zaštitu potrošača i zdravlja. Hrvatska je naznačila da ne očekuje nikakve teškoće u provedbi pravne stečevine do pristupanja.

II. a. Zaštita potrošača

Horizontalni aspekti

Hrvatska je izradila Nacionalni program zaštite potrošača za razdoblje 2005. – 2006. koji proizlazi iz povezivanja s EU-om i velikim dijelom je njime potaknut. Taj program trenutno čini okvir politike zaštite potrošača u Hrvatskoj što se tiče načela, ciljeva, prioriteta, rasporeda aktivnosti, financiranja provedbe i potpore udruženjima potrošača, koji treba omogućiti uspostavu sveobuhvatnog i učinkovitog mehanizma zaštite potrošača.

Što se tiče pravnog okvira, pravna stečevina u području zaštite potrošača u Hrvatskoj je zakonodavstvo uglavnom prenesena Zakonom o zaštiti potrošača (ZZP – 2003.) i Zakonom o obveznim odnosima (ZOO – 2005.). U Hrvatskoj je trenutno u tijeku izrada novog ZZP-a, čije je donošenje predviđeno u prvom tromjesečju 2007. Osim toga, pitanja sigurnosti proizvoda prenesena su Zakonom o općoj sigurnosti proizvoda (ZOSP – 2003.).

Što se tiče EU-ove *Direktive o sudskim nalozima*, Hrvatska taj horizontalni dio pravne stečevine – koji obuhvaća 14 vertikalnih direktiva – planira prenijeti u nacionalno zakonodavstvo putem novoga ZZP-a.

Glavni nositelji institucionalnog okvira su Odjel za zaštitu potrošača Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva (MINGORP), zadužen za osiguravanje usklađenosti hrvatskoga zakonodavstva s pravnom stečevinom, i Odjel za zaštitu potrošača Državnog inspektorata, koji je glavno tijelo za nadzor nad tržištem. Kako bi se ojačala pravna i administrativna sposobnost Državnog inspektorata, donesena je nova uredba o unutarnjem ustrojstvu Državnog inspektorata. Kao posljedica te uredbe osnovano je šest novih odjela koji pružaju potporu inspektorima u njihovu svakodnevnom radu. Nadalje, Vijeće za zaštitu potrošača djeluje kao savjetodavno tijelo Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva i predstavlja sve sudionike zaštite potrošača, kao što su Gospodarska komora, Obrtnička komora, Udruga poslodavaca i Savez udruga za zaštitu potrošača. Trenutno je 21 nevladino tijelo registrirano kao udruženje potrošača i prima javnu financijsku potporu. Osnovana su četiri savjetovališta za potrošače koja pružaju posebnu stručnu pomoć na regionalnoj razini.

Hrvatska je u pogledu EU-ove *Uredbe o suradnji nacionalnih tijela za provedbu zakona o zaštiti potrošača* i *Uredbe o provjerama sukladnosti u pogledu sigurnosti proizvoda uvezanih iz trećih zemalja* navela da planira izmijeniti zakonodavstvo i radne postupke Državnog inspektorata kako bi on do pristupanja postao jedno od nadležnih tijela s jedinstvenim uredom za vezu.

Što se tiče pristupa potrošača pravosuđu, sporovi potrošača rješavaju se pred redovitim sudovima i pred institucijama za izvansudske postupke. Zakon o parničnom postupku primjenjuje se u sporovima pred redovitim sudovima, dok se u izvansudskim postupcima primjenjuju drugi propisi, kao što je Zakon o arbitraži u slučaju arbitraže, odnosno Zakon o mirenju u slučaju mirenja. Od 1989. većina potrošačkih sporova rješava se pred Sudom časti pri Hrvatskoj gospodarskoj komori. Ovakvim se nagodbama rješava gotovo 40 % svih sporova, a ako se ne postigne sporazum, postupak se nastavlja pred sudskim vijećem. Članovi vijeća neovisni su pravni stručnjaci ili umirovljeni suci. Predstavnici potrošača nisu članovi sudskih vijeća. Ipak, nacrt novoga zakona o zaštiti potrošača predviđa da u sudskim vijećima bude i predstavnik potrošača.

Pitanja vezana uz sigurnost proizvoda

Zakon o općoj sigurnosti proizvoda (ZOSP) ima cilj prenijeti EU-ovu *Direktivu o općoj sigurnosti proizvoda*. Inspektori Državnog inspektorata ovlašteni su i posjeduju potrebne pravne instrumente za obavljanje učinkovitoga nadzora nad tržištem.

Hrvatska je navela da su propisi za potrebe EU-ova sustava za *brzu razmjenu obavijesti o opasnim proizvodima* (RAPEX) preneseni u hrvatsko zakonodavstvo putem Uredbe o sustavu razmjene obavijesti u pogledu proizvoda koji predstavljaju rizik za zdravlje i sigurnost potrošača. Državni inspektorat određen je kao kontaktno mjesto za RAPEX, u suradnji s drugim tijelima.

Što se tiče propisa EU-a o *opasnim imitacijama*, prenošenje je predviđeno za četvrto tromjesečje 2007. u obliku izmjena i dopuna ZOSP-a. Međutim, već sada opće odredbe ZOSP-a zabranjuju proizvodnju, uvoz, izvoz i stavljanje na tržište nesigurnih proizvoda koji mogu zavarati potrošače, osobito djecu. I pravne i fizičke osobe mogu biti kažnjene u slučaju kršenja te zabrane.

Hrvatska navodi da je EU-ova *Direktiva o odgovornosti za opasne proizvode* u potpunosti prenesena Zakonom o obveznim odnosima (ZOO).

Pitanja koja nisu vezana uz sigurnost

Hrvatska je navela da je EU-ova *Direktiva o određenim aspektima prodaje robe široke potrošnje i popratnim jamstvima* prenesena u hrvatsko zakonodavstvo putem ZOO-a.

Hrvatska je navela da je EU-ova *Direktiva o nepoštenim odredbama u potrošačkim ugovorima* prenesena u hrvatsko zakonodavstvo putem ZZP-a i da je on većinom u skladu s odredbama EU-a. Državni inspektorat zadužen je za nadzor provedbe. Za sporove između potrošača i trgovca nadležni su sudovi.

ZZP-om se također prenosi EU-ova *Direktiva o isticanju cijena*. Predviđeno je da se potpuna usklađenost sa zahtjevima EU-a postigne donošenjem novoga ZZP-a. Državni inspektorat zadužen je za nadzor nad tržištem. U slučaju prekršaja, izriču se kazne; kazniti se mogu pojedinci te fizičke i pravne osobe koje su odgovorne za pravne osobe. Primijećeno je da je više od polovice prekršaja koje je zabilježio Državni inspektorat vezano uz isticanje cijena.

Hrvatska je navela da je EU-ova *Direktiva o ugovorima sklopljenim izvan poslovnih prostorija (prodaja od vrata do vrata)* prenesena u hrvatsko zakonodavstvo odgovarajućim člancima ZZP-a i da je prijenos uglavnom u skladu s pravnom stečevinom. Predviđeno je da će se potpuna usklađenost sa zahtjevima EU-a postići donošenjem novoga ZZP-a. Postojeće nadležnosti Državnog inspektorata u pogledu nadzora nad tržištem trebale bi omogućiti učinkovit nadzor nad tržištem u odnosu na provedbu zahtjeva EU-a. U slučaju povrede propisa, predviđene su kazne.

Ostvaren je djelomični prijenos *Direktive o prodaji na daljinu*. Još je potrebno prenijeti propise utvrđene izmjenama i dopunama te Direktive. Predviđeno je da će se potpuna usklađenost sa zahtjevima EU-a postići donošenjem novoga ZZP-a.

Također je predviđeno je da će se prijenos EU-ove *Direktive o prodaji financijskih usluga na daljinu* ostvariti donošenjem novoga ZZP-a.

ZZP i još jedan pravilnik čine osnovu za djelomičnu usklađenost s EU-ovom *Direktivom o potrošačkim kreditima* s obzirom na ugovore između trgovca i potrošača. Institucija zadužena za rješavanje pritužbi potrošača je Državni inspektorat.

Trenutačno ZZZP i Zakon o trgovini čine hrvatsku pravnu osnovu za prenošenje propisa utvrđenih u EU-ovim *Direktivama o zavaravajućem/komparativnom oglašavanju* u pogledu odnosa između trgovca i potrošača. Ipak, EU-ov pristup pitanju odnosa između sudskog i upravnog postupka i ustrojavanju zaštite u kontekstu odnosa između trgovca i potrošača uzet će se u obzir donošenjem novoga ZZZP-a.

Što se tiče EU-ove *Direktive o nepoštenim poslovnim praksama*, Hrvatska je parcijalno pristupila usklađivanju s pojedinim odredbama, npr. u zakonodavstvu o hrani i Zakonu o medicinskim proizvodima. Ipak, Hrvatska navodi da će novi ZZZP osigurati transparentno usklađivanje s tom Direktivom u svim područjima. Kako je navedeno, obuhvatit će se odnos između trgovca i potrošača i utvrdit će se crne liste zavaravajućih radnji i agresivnih poslovnih praksi. Predviđeno je da će Državni inspektorat postati provedbeno tijelo u kontekstu pristupa odnosu između sudskog i upravnog postupka.

Osnovna usklađenost s EU-ovom *Direktivom o vremenski ograničenoj uporabi nekretnina* postignuta je postojećim ZZZP-om.

Što se tiče EU-ove *Direktive o putovanju u paket-aranžmanima*, ZOO osigurava pravnu osnovu za usklađivanje s propisima EU-a. Iako u ZOO-u nije određeno nadležno tijelo za provedbu i nadzor nad tržištem, provedba propisa u vezi s putovanjem u paket-aranžmanima i nadzor nad tržištem predviđen je u odredbama članka 66. – 74. Zakona o turističkoj djelatnosti.

U hrvatskom se zakonodavstvu mogu pronaći neka načela u pogledu prava putnika utvrđena u EU-ovim *Uredbama o pravima putnika u zračnom prometu*. Ipak, potpuna usklađenost još nije postignuta niti je određeno ili osnovano tijelo za provedbu.

II. b. Javno zdravstvo

Horizontalni aspekti

Hrvatska je donijela Nacionalnu strategiju razvitka zdravstva i Plan i program mjera zdravstvene zaštite koji čine okvir javnog zdravstva u pogledu održavanja i promicanja zdravlja cjelokupnog stanovništva i okoliša. S obzirom na pojavu starenja stanovništva i negativnu stopu prirodnoga prirasta, u nacionalnoj patologiji prevladavaju kronične neprenosive bolesti i ozljede. Ipak, moderna politika promicanja zdravlja koja se primjenjuje u Hrvatskoj također je usmjerena na prevenciju ostalih bolesti i promicanje zdravoga načina života.

Hrvatski Zakon o zdravstvenoj zaštiti ne predstavlja samo pravnu platformu za provedbu hrvatske politike javnog zdravstva i Zakona o zdravstvenom osiguranju, već čini glavni temelj za prenošenje i provedbu pravne stečevine.

Što se tiče institucionalnog okvira, Hrvatska je već uspostavila potrebnu infrastrukturu za provedbu pravne stečevine na državnoj, županijskoj i lokalnoj razini. Glavni su nositelji Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi (MZSS) i, u sklopu njega, Hrvatski zavod za javno zdravstvo (HZJZ), zavodi za javno zdravstvo u svih dvadeset županija i hrvatski zavodi za medicinu rada, za transfuzijsku medicinu, za toksikologiju (HZZT), za zaštitu od zračenja (DZZZ) i za mentalno zdravlje te Zavod za zdravstveno

osiguranje. Ovaj sustav na terenu podupiru zdravstvene službe na primarnoj, sekundarnoj i tercijarnoj razini.

Konkretno, Hrvatski zavod za javno zdravstvo obuhvaća sve aspekte zaraznih i nezaraznih bolesti, socijalne medicine, školske medicine, prevencije ovisnosti o opojnim drogama, zdravlja okoliša i mikrobiologije te ocjene rizika u svim tim područjima.

Duhan

U Hrvatskoj se duhan proizvodi na oko 7000 ha površine, a godišnje se ubere oko 12.000 tona duhana.

Hrvatska je navela da je pravna stečevina o duhanu djelomično prenesena u hrvatsko zakonodavstvo Zakonom o ograničavanju uporabe duhanskih proizvoda, Zakonom o zdravstvenoj ispravnosti i zdravstvenom nadzoru nad namirnicama i predmetima opće uporabe i odgovarajućim pravilnikom, Zakonom o medijima, Zakonom o zaštiti na radu i još jednim pravilnikom u pogledu uvjeta i načina obavješćivanja potrošača o alkoholnim pićima i duhanskim proizvodima.

Izrađen je Nacionalni akcijski plan suzbijanja pušenja, čime je zacrtan okvir za daljnje usklađivanje hrvatskoga nacionalnog zakonodavstva radi postizanja potpune usklađenosti s pravnom stečevinom. Raspored dodatnih aktivnosti na usklađivanju dio je Nacionalnog plana.

Zabranu kupovine duhanskih proizvoda putem televizije (*teleshopping*) i zabranu sponzoriranja televizijskih programa za poduzeća čija je glavna djelatnost proizvodnja odnosno prodaja duhanskih proizvoda, kako je predviđeno u EU-ovoj *Direktivi o televiziji bez granica*, tek treba prenijeti u hrvatsko zakonodavstvo.

Hrvatska je 2. lipnja 2004. potpisala *Okvirnu konvenciju o nadzoru nad duhanom* Svjetske zdravstvene organizacije, ali ju još nije ratificirala.

Mnoga provedbena tijela sudjeluju u nadzoru propisa o duhanu u Hrvatskoj. Različiti aspekti podliježu inspeksijskomu nadzoru koji provode tijela za sanitarnu inspekciju, zdravstvenu inspekciju, inspekciju zaštite na radu, prosvjetnu, ugostiteljsku odnosno turističku inspekciju. Multidisciplinarni Vladin Odbor za borbu protiv pušenja, koji imenuje Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, ima vodeću ulogu u planiranju, poticanju i praćenju programa nadzora nad duhanom.

Zarazne bolesti

Hrvatski Zakon o zdravstvenoj zaštiti, Zakon o nadzoru nad zaraznim bolestima i jedanaest pripadajućih pravilnika pokazatelji su trenutnog stanja pravne usklađenosti u ovom području. Novi zakon o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti trebao bi biti donesen 2007.

Iako je nacionalno zakonodavstvo već u velikoj mjeri u skladu s pravnom stečevinom, još su potrebne izmjene s obzirom na EU-ov *Popis zaraznih bolesti s definicijama slučaja*; to je predviđeno tijekom 2007.

Hrvatska je navela da su postojeće *mreže za nadzor i kontrolu zaraznih bolesti*, kao i *sustav ranoga upozoravanja i djelovanja*, većinom u skladu s onima u EU-u i da su spremni za rad za potrebe prijavljivanja u Središnji informacijski sustav za zarazne bolesti (CISID) Svjetske zdravstvene organizacije (WHO). Posebne značajke bolesti već su ugrađene u hrvatski sustav za prijavljivanje, tako da se sustav može jednostavno prilagoditi za potpunu integraciju u mreže EU-a. Jedanaest mreža za nadzor koje su određene za potrebe suradnje s EU-om koristi Hrvatski državni zavod za javno zdravstvo, dok dvanaestom mrežom za otpornost na antimikrobna sredstva upravlja Klinika za infektivne bolesti u Zagrebu. Hrvatska se također koristi drugim mrežama za nadzor, npr. za obuhvat cijepljenjem i nuspojave cijepljenja te bolničke infekcije.

Prijavljivanje zaraznih bolesti u Hrvatskoj ima dugu povijest i temelji se na radu posebno obučeni i ustrojeni epidemioloških službi na razini općina i županija koje koordinira Hrvatski državni zavod za javno zdravstvo. Mreže za prijavljivanje također obuhvaćaju zdravstvu srodne discipline, npr. veterinarske službe (nadzor nad zoonozama) koje koordinira Nacionalno povjerenstvo za koordinirano djelovanje u slučaju izvanrednih prijetnji zdravlju. Mreže za nadzor bolesti nadzire Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, posebice s obzirom na zaštitu osobnih podataka. Iznesene su statistike o razvoju poliomijelitisa, rubeole, hepatitisa A, AIDS-a, aktivne tuberkuloze i drugih bolesti.

Nadležno tijelo za *sustav žurnog uzbunjivanja u slučaju bioloških i kemijskih prijetnji* (RAS BICHAT) je Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, koje je također zaduženo za upravljanje mogućim kriznim i izvanrednim situacijama. U upravljanju izvanrednim situacijama sudjeluje, ovisno o vrsti prijetnje, Hrvatski zavod za javno zdravstvo odnosno Hrvatski zavod za medicinu rada, za transfuzijsku medicinu, za toksikologiju ili za zaštitu od zračenja (DZZZ).

Krv, tkiva i stanice

Što se tiče *Direktive o kakvoći i sigurnosti krvi i krvnih pripravaka*, Hrvatska je u lipnju 2006. donijela Zakon o krvi i krvnim pripravcima. Do kraja 2007. predviđena je izrada dodatnih podzakonskih akata za prijenos i provedbu triju dodatnih provedbenih direktiva Komisije kako bi se postigla potpuna usklađenost s pravnom stečevinom.

Hrvatska je sposobna zadovoljiti vlastite potrebe za krvnim pripravcima; u Hrvatskoj trenutačno djeluju 24 kompletne službe za transfuziju krvi u bolnicama, uključujući državni centar (HZTM). Nadalje, 13 banaka krvi u bolnicama i jedan centar za frakcioniranje plazme isključivo su u službi pacijenata. Iznesena je statistika o prikupljanju, obradi i ispitivanju krvi u Hrvatskoj za 2005. Očekuje se da će provedba prenesene pravne stečevine službama za transfuziju krvi u Hrvatskoj nametnuti potrebu tehničkoga unapređivanja kako bi zadovoljile potrebne EU-ove norme. Hrvatska u tom kontekstu planira do pristupanja restrukturirati službe za transfuziju krvi i uspostaviti novu mrežu. Budući da je Hrvatska već postala članica mreže Europske unije *Haemovigilance*, ona dostavlja relevantne podatke u tom području.

Zakon o uzimanju i presađivanju dijelova ljudskoga tijela u svrhu liječenja i jedanaest pravilnika, koji su na snazi od 30. lipnja 2006., trebaju osigurati potpunu usklađenost s dvjema EU-ovim *direktivama o ljudskim tkivima i stanicama*. Budući da hrvatsko zakonodavstvo obuhvaća i organe, područje primjene već je sada šire nego u slučaju

odgovarajućeg zakonodavstva EU-a. Ipak, očekuje se da će potpuna provedba prenesene pravne stečevine utjecati na rad sedam postojećih banaka tkiva u Hrvatskoj s obzirom na potrebu zadovoljenja EU-ovih normi. Izdavanje ovlaštenja za banke u kojima se čuvaju kosti, tkiva skeletnog mišića, koža, zalistci, rožnice, stanice iz pupčane vrpce, krvne i matične stanice bit će organizirano na temelju odredaba Zakona o uzimanju i presađivanju dijelova ljudskoga tijela u svrhu liječenja i Pravilnika o radu i nadzoru nad zdravstvenim ustanovama ili dijelovima zdravstvenih ustanova s bankama tkiva. Iznesena je statistika o presacima.

Mentalno zdravlje, društveno gospodarski čimbenici zdravlja, zdravstvene nejednakosti, alkohol, rak i zdravlje i okoliš

Što se tiče mentalnoga zdravlja, Hrvatska je počela s izradom Nacionalne strategije mentalnog zdravlja, koja uključuje i javnu raspravu. Očekuje se da će Hrvatski sabor tu Strategiju donijeti 2007., a ona bi trebala obuhvatiti EU-ovu politiku i odredbe o *akcijama Zajednice u području mentalnog zdravlja, depresiji, mentalnim bolestima te promicanju mentalnog zdravlja*. Trenutačno ovo područje pokriva pet hrvatskih zakona. Postojeći su ciljevi u skladu s ciljevima EU-a, osobito u pogledu prava pacijenata, aspekata institucionalizacije i strategija deinstitutionalizacije. Što se tiče provedbe, Hrvatska na 100.000 stanovnika zapošljava oko 9,8 stručnjaka u službama za mentalno zdravlje i raspolaže s oko 94,3 kreveta na psihijatrijskim odjelima i bolnicama. Za ukupnu koordinaciju i planiranje zaštite i promicanja mentalnoga zdravlja zadužen je Hrvatski zavod za mentalno zdravlje. Izneseni su postupci razvrstavanja pacijenata, statistike o mentalnim poremećajima, stopama hospitalizacije, domovima, obiteljskim domovima, deinstitutionalizaciji i rezultatima liječenja.

Hrvatska je u skladu s EU-ovom politikom *prevencije zlouporabe droga* donijela Nacionalnu strategiju za prevenciju zlouporabe opojnih droga za razdoblje 2006. – 2012. i konkretan Akcijski plan suzbijanja zlouporabe opojnih droga za razdoblje 2006. – 2009. Hrvatske zdravstvene službe imaju različita polazišta i strategije za prevenciju i borbu protiv zlouporabe droga i zdravstvenih problema koji iz nje proizlaze, kao što su zarazne bolesti koje nastaju u vezi s uporabom droga. Školski su programi usmjereni na promicanje zdravlja i prevenciju rizičnog ponašanja vezanog uz uporabu opojnih droga, što uključuje obavješćivanje o uporabi kondoma i aktivnostima za umanjene štete, npr. programi zamjene igala i šprica. U Hrvatskoj u okviru županijskih zavoda za javno zdravstvo djeluje dvadeset centara za prevenciju i liječenje ovisnosti. Kod liječenja adolescenata ovisnika koriste se različiti oblici supstitucijske terapije, kao što je metadonska supstitucijska terapija. Iznesena je statistika iz registra ovisnika o opojnim drogama u vezi s ovisnošću i liječenjem.

Hrvatska je za provedbu *Zaključaka Vijeća iz lipnja 2005. o debljini, prehrani i fizičkoj aktivnosti* izradila Nacionalnu strategiju i Akcijski plan za razdoblje 2007. – 2011. usmjeren na prevenciju prekomjerne težine. U pripremi je i Nacionalni akcijski plan za hranu i prehranu.

Hrvatska je samo djelomično uskladila zakonodavstvo s EU-ovim *Zaključcima o zdravom načinu života* i EU-ovom politikom i *Rezolucijom o odrednicama zdravlja*. Međutim, Hrvatska je pažljivo proučila stanje zdravlja i nejednakosti među stanovništvom te je spremna uspostaviti kvalitetan program za ciljane ranjive skupine. Europskoj su komisiji poslani relevantni statistički podaci, posebice o međudnosu

između socioekonomskog statusa i smrtnosti te socioekonomskog statusa i zdravlja djece i adolescenata.

Što se tiče EU-ove politike i *Zaključaka i Preporuke o alkoholu*, Hrvatska je također prepoznala probleme koji proizlaze iz konzumiranja alkohola među mladima (npr. gotova miješana pića s malim udjelom alkohola tzv. *alcopops*). U Hrvatskoj trenutno postoji niz različitih zakona koji služe kao instrument borbe protiv te prijetnje i koji određuju pravila za distribuiranje alkohola, za vozače (0 promila od 2003.), za malodobne osobe te za liječenje i rehabilitaciju ovisnika o alkoholu, uključujući pripadajuća istraživanja. Sve će to poduprijeti hrvatski Akcijski plan o alkoholu na kojemu radi Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi. Osim toga, na temelju raspoloživih statistika u vezi s konzumiranjem alkohola i štetom koja iz njega proizlazi, 2007. će početi priprema faza izrade hrvatske strategije za suzbijanje alkoholizma, koja će biti donesena 2009.

Hrvatska je osim toga izradila program za rano otkrivanje raka dojke koji će se uskladiti s EU-ovom *Preporukom o probiru raka*. Okvir za primjenu pravne stečevine u Hrvatskoj predstavlja Nacionalni program, pravni propisi i provedbena struktura osigurana putem županijskih zavoda za javno zdravstvo. Postojeći program za maligne bolesti u Hrvatskoj obuhvaća rak vrata maternice i rak debeloga crijeva. Statistika pokazuje da su u Hrvatskoj u posljednjih 25 godina najučestalije lokalizacije raka dojke kod žena i dušnika/pluća kod muškaraca. Probir raka dojke na državnoj razini počeo je u drugoj polovici 2006. i obuhvaća žene od 50 do 69 godina.

Hrvatska je navela da je usklađenost s EU-ovom *Preporukom o elektromagnetskim poljima* postignuta 2004. provedbom hrvatskoga Zakona o zaštiti od neionizirajućih zračenja i pripadajućeg pravilnika. Nadležna tijela za postupke inspekcijskog nadzora su Sanitarna inspekcija Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi i Državni inspektorat za radijsku i telekomunikacijsku opremu. U 2007. predviđeno je donošenje još jednog pravilnika o zaštiti radnika od neionizirajućih zračenja.

III. OCJENA STUPNJA USKLAĐENOSTI I PROVEDBENIH KAPACITETA

Hrvatska je općenito već postigla dobru razinu usklađenosti s pravnom stečevinom. Ona treba dovršiti postupak prenošenja prilično velikog broja EU-ovih mjera u oba dijela ovog poglavlja. Također treba ojačati administrativne kapacitete za provedbu pravne stečevine i primijeniti tehničke norme EU-a, posebice u području javnoga zdravstva.

III. a. Zaštita potrošača

Horizontalni aspekti

Hrvatska ulaže velike napore kako bi razvila sustav zaštite potrošača u skladu s EU-ovim strategijama i vrijednostima u području zaštite potrošača. Hrvatska je već uvela politički okvir i pravne mjere za zaštitu potrošača te bitnu infrastrukturu, koji čine učinkovitu osnovu za potpuno usklađenje i dovršetak prenošenja i provedbe pravne stečevine u Hrvatskoj.

Hrvatska je za učinkovito prenošenje pravne stečevine odabrala tri stupa: Zakon o zaštiti potrošača, Zakon o obveznim odnosima i Zakon o općoj sigurnosti proizvoda. Hrvatska je svjesna potrebe za dodatnim usklađivanjem kao rezultat izvješća o analizi

praznina iz 2006. Osim nužnog pročišćavanja postojećih pravnih tekstova, Hrvatska se treba uskladiti s još šest EU-ovih mjera iz ovog potpoglavlja. One se tiču pravne stečevine o suradnji između nacionalnih tijela, sudskim nalogima – pristupu pravosuđu, opasnim imitacijama, prodaji financijskih usluga na daljinu, nepoštenim poslovnim praksama i pravima putnika u zračnom prometu. Osim toga, Hrvatska se treba nastaviti pripremati za sudjelovanje u sustavu RAPEX. Hrvatska je za sav taj posao donijela jasan vremenski plan.

Pitanja vezana uz sigurnost proizvoda

U području opće sigurnosti proizvoda potrebno je provesti dodatno usklađivanje nekih definicija, uključujući definiciju proizvođača te definiciju opoziva i povlačenja. Treba ojačati administrativnu sposobnost Državnog inspektorata, posebice s obzirom na model nadzora, uzorkovanja i ispitivanja, financijska, tehnička i informatička sredstva te obuku i kontinuirano stručno usavršavanje.

Pitanja koja nisu vezana uz sigurnost

U području pravne stečevine koja se tiče određenih aspekata prodaje robe široke potrošnje i popratnih jamstava nužno je dodatno usklađivanje u pogledu područja primjene i definicija te obuhvaćanja sitnih nedostataka; potrebno je preispitati terminologiju te potpuno uključenje jamstava i hijerarhije pravnih sredstava. Provedbu odredaba Direktive treba osigurati tijelo za nadzor nad tržištem.

Što se tiče pravne stečevine o vremenski ograničenoj uporabi nekretnina, dodatnim usklađivanjem treba obuhvatiti reviziju hrvatske terminologije i područja primjene te uključiti određene obvezne propise.

Administrativna sposobnost

Odjel za zaštitu potrošača Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva nije samo nadležno tijelo za pravno usklađivanje, on također sudjeluje u praćenju rezultata Nacionalnog programa zaštite potrošača, upravljanja nacionalnim informacijskim sustavom i aktivnosti savjetovališta za potrošače te organizacija za zaštitu potrošača.

Budući da je Državni inspektorat neovisno središnje tijelo državne uprave, on je među ostalim zadužen za nadzor područja obuhvaćenih Zakonom o zaštiti potrošača i Zakonom o općoj sigurnosti proizvoda i time čini glavnu Vladinu instituciju za nadzor nad tržištem s obzirom na zaštitu potrošača. Državni je inspektorat već ojačan osnivanjem posebnog Odjela za zaštitu potrošača. Rad Državnog inspektorata na lokalnoj razini podupiru tržišni inspektori u pet područnih jedinica i 38 ispostava diljem Hrvatske. Državni inspektorat pri nadzoru nad tržištem primjenjuje proaktivne i reaktivne metode. S obzirom na predviđeno daljnje jačanje ove institucije, koje će biti prvenstveno usmjereno na radne postupke (dobre prakse EU-a) i kontinuirano stručno usavršavanje postojećih i dodatnih ljudskih resursa, Hrvatska već ima zdravu i snažnu strukturu za provedbu pravne stečevine, što posebno naglašavaju statistike o rezultatima inspekcije za 2005.

U prilog tom gledištu ide i dobra koordinacija sa svim institucijama i među svim institucijama koje sudjeluju u nadzoru nad tržištem i tržišnoj inspekciji, kao što su carinske, sanitarne, veterinarske i fitosanitarne institucije itd. Osim toga, planirano

uvođenje posebnog informatičkog sustava za nadzor nad tržištem i planirano unapređenje laboratorijskog kapaciteta povećat će učinkovitost rada Državnog inspektorata.

Hrvatske nevladine organizacije za zaštitu potrošača financiraju se iz državnog proračuna. Njihova uloga nije ograničena na pomoć, obrazovanje i obuku potrošača u pogledu zaštite njihovih prava, već uključuje i obavješćivanje Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva o uočenim problemima potrošača i radu savjetovališta. Može se zaključiti da je Hrvatska do sada uspostavila snažan potrošački pokret potpomognut kontinuiranim obavješćivanjem putem letaka, brošura, televizijskih programa, seminara, radionica itd. s ciljem podizanja svijesti potrošača. Područja za koje su potrošači najviše zainteresirani uključuju usluge telekomunikacijskih tvrtki te dobavljača vode, plina i struje.

Hrvatska se također priprema za bolji pristup potrošača pravosuđu i alternativnom rješavanju potrošačkih sporova. Glavni cilj u vezi s posljednjim aspektom je osnivanje neovisnog tijela za izvansudske nagodbe.

III. b. Javno zdravstvo

Hrvatska je nacionalnim okvirom javnoga zdravstva, pravnim mjerama, postojećim upravnim strukturama i raspoloživom infrastrukturu osigurala dobru platformu za dovršenje usklađivanja s pravnom stečevinom i njezinu provedbu. Ipak, bilo bi poželjno da Hrvatska proširi, revidira i pročisti postojeće zakonodavstvo u smislu potpunog prenošenja pravne stečevine, posebice u području duhana, krvi, tkiva i stanica.

Duhan

Hrvatska je navela da nije u potpunosti prenijela Direktivu o oglašavanju duhana i duhanskih proizvoda.

Potrebno je daljnje usklađivanje kako bi se postrožili propisi protiv oglašavanja duhana u medijima (televizija, usluge informacijskog društva) i sponzoriranja priredbi te uzele u obzir odredbe o općim i dodatnim upozorenjima, zabrana zavaravajućih opisa proizvoda, obveza proizvođača i uvoznika u pogledu godišnje dostave popisa svih sastojaka duhanskih proizvoda i njihovih količina, uključujući toksikološke podatke i upoznavanje javnosti s tim podacima, te pravila o dimnim sastojcima i označavanju serija.

EU-ova *Direktiva o proizvodnji, predstavljanju i prodaji duhanskih proizvoda* nije prenesena u potpunosti. Isto vrijedi za EU-ovu *Direktivu o oglašavanju duhana*. Što se tiče posljednje, dosadašnjim pravnim usklađivanjem nisu obuhvaćeni propisi o sponzoriranju priredbi i informacijskom društvu. Problemu neizravnog oglašavanja i internetske prodaje nije posvećena dovoljna pozornost.

Ratifikacija i provedba *Okvirne konvencije o nadzoru nad duhanom* Svjetske zdravstvene organizacije tek predstoji. To zahtijeva daljnje usklađivanje u pogledu mjera za nadzor nad nedopuštenom trgovinom, potpore alternativnim kulturama, zaštite okoliša u vezi s uzgojem i proizvodnjom duhana, pravnih postupaka u pitanjima odgovornosti i nekih drugih zahtjeva.

Bilo bi poželjno donijeti zakone kojima bi se duhanski proizvodi uklonili s polica za samoposluživanje na maloprodajnim mjestima, zabranila prodaja slatkiša/igračaka koji nalikuju duhanskim proizvodima u kontekstu sprečavanja prodaje duhana djeci i adolescentima, uvela uporaba cjenovnih mjera u svrhu destimuliranja potrošnje duhanskih proizvoda te uvele mjere zaštite od pasivnog pušenja u okviru provedbe EU-ove *Preporuke o prevenciji pušenja i inicijativama za poboljšanje nadzora nad duhanom*.

Krv, tkiva i stanice

Što se tiče Direktive o kakvoći i sigurnosti krvi i krvnih sastojaka, Hrvatska je u lipnju 2006. donijela Zakon o krvi i krvnim sastojcima. Do kraja 2007. predviđeno je donošenje i provedba dodatnih podzakonskih akata kojima će se prenijeti i provesti još tri provedbene direktive. Neki elementi zahtijevaju daljnje usklađivanje, kao što je sustav osiguravanja kvalitete za službe za transfuziju krvi te označavanje svih krvnih pripravaka i mogućnost praćenja od davatelja do primatelja i obratno, što je predviđeno za 2007.

Da bi se postigla potpuna usklađenost s pravnom stečevinom u pogledu tkiva i stanica, bit će nužno provesti dodatne prilagodbe postojećega hrvatskog zakonodavstva, posebice radi obuhvaćanja propisa EU-a o reproduktivnim stanicama i prijavi ozbiljnih štetnih događaja i reakcija.

Što se tiče provedbe pravne stečevine, posebice u pogledu mogućnosti postupanja s krvlju, krvnim sastojcima, tkivima i stanicama, očekuje se da će biti potrebno unapređivanje i restrukturiranje radi zadovoljenja tehničkih normi EU-a.

Potrebno je uložiti dodatne napore na polju prenosivih bolesti i mentalnoga zdravlja. Hrvatska je dostavila vremenski raspored za postizanje usklađenosti nacionalnoga zakonodavstva s pravnom stečevinom. U području mentalnoga zdravlja pozdravljena je namjera donošenja Nacionalne strategije mentalnoga zdravlja tijekom 2007.